

Discussion ved Landhuusholdningselskabets Møder.

Mødet den 27de Marts 1861.

Kandidat Ring indledede Discussionen over Spørgsmaalet:

Bed hvilke Midler kan Staten bidrage til at fremme Drainingen?

ved at henvise til de i forrige Møde anførte Maader, hvorpaa Drainingen understøttes i de Lande, der i Almindelighed gaae foran, hvor det gjælder vigtige Interesser, nemlig: Frankrig, England og Belgien.

For at skaffe Kapital blev foreslaaet at søge en ny Sikkerhed, som alene var afhængig af Entrepriens Rentabilitet, idet man gav 1ste Prioritet i den Mereværdi, som Forbedringen skaffede Eiendommen; for at vurdere denne Forøgelse af Eiendommens Værdi blev foreslaaet lovlig Synsforretning afholdt, førend Grundsforbedringen paabegyndtes.

Hvis man for at skaffe en Drainingskreditor engagerede den private Formue ved at oprette en Creditforening, vilde man have Kapitalen $\frac{1}{2}\%$ billigere, end Drainingscompagnierne kunne skaffe dem i England; naar man antager Renten i det Hele til $4\frac{1}{2}\%$ og Amortisationen til 1% , vilde Kapitalen være afdraget i 40 Aar.

Satte man derimod Rente og Amortisation til 10% i de første 3 Aar og senere til $5\frac{1}{2}\%$, vilde Kapitalen være afdraget i 30 Aar, saa at Obligationerne neppe vilde gaae meget under pari.

Statsraad Leeborpf maa samstemme i at erkjende Drainingen for saa vigtig, at den ikke alene fortjener Opmærksomhed af Jordbrugerne, men ogsaa af Samsundets Styrere. Forbedringen har især viist sig saa rentabel under vore klimatiske Forhold, at de Procent (fra 6—30), der anføres, ingenlunde ere for høie, hvor Arbeidet er paa sin Plads og bliver godt udført; det er en Grundforbedring, som især er vigtig derved, at den forlanger den Periode, i hvilken vi kunne komme til at behandle Jorden baade om Foraaret og om Efteraaret. Vi ville komme til at høste med langt større Sikkerhed og kunne gjøre Regning paa en god Gjennemsnits-høst, naar de øvrige Betingelser ere opfyldte.

Han kan ikke være enig med Forslagsstilleren i at lægge Amortisationen mest paa de 3 første Aar, da det paa Grund af Drainingen vil komme til at storte paa Behandlingen af Brakmarken, saa at vi maae være tilfredse, naar vi, især med Hensyn til Vintersæden, kunne naae det samme Resultat, som vore Naboer, der ikke draine.

Vi skulle holde stærkt paa Drainingen her i Danmark, men Spørgsmaalet er kun, ad hvilken Vei den skal fremmes; den fremmes vel, men hidtil neppe i den Grad, som enhver Patriot maatte ønske. Der er os forelagt Englands, Frankrigs og Belgiens Exempler, og der spørges om, hvilken af de anførte Fremgangsmaader vi skulle vælge, for at opbjaelpe Drainingen. Der er imidlertid et Par andre Veie, ad hvilke vi kunne fremme Sagen. Den ene er igjennem vor Bantobsløvgivning, som har faaet sin sidste Forøgelse ved Lov af 17de Jan. 1859, og hvori vore Lovgivere have været meget bange for at træde Eiendomsretten for nær og meget forsigtige med at fornærme Naboerne. Man er gaaet ud fra, at vi ikke kunne forlange Andet af Naboerne end at blive skilt af med Overfaldsvandet, ikke at han skal fjerne den Fugtighed, der fremkommer af den dybere Afgravning. Det forekommer mig, at Lovgiveren skulde give Tilladelse til, naar Forholdene tillade dette, at forlange ikke alene at komme af med Overfalds-

vandet over Naboen's Grund, men endog med Grundvandet indtil 4 Fods Dybde, enten igjennem aabne Grøfter eller igjennem Drain; dette synes overeensstemmende med flere sanitaire Hensyn, som Nutiden fordrer, og er ogsaa gjort gjeldende i Holsteen.

Kunde vi stille os paa Englands Standpunkt i 1846 og forlange, ikke alene at Naboen skal fjerne Grundvandet, men ogsaa at Eierne af de bagved liggende Jorder skulle bidrage til Drainingen saa meget, som deres Jorder vinde derved, da vilde der navnlig paa de lavere Der være en heel Deel vundet.

Det vilde gjøre Drainingen mulig i mange Tilfælde, hvor den nu maa anses for uigjennemførlig.

Om det vilde være muligt at stille sig paa det Standpunkt her, er imidlertid meget tvivlsomt.

En anden Maade, hvorpaa Staten kunde hjælpe, var, at den indrømmede Lehnbesidderne Ret til at optage Laan i deres Besiddelser, for derved at skaffe de Kapitaler tilveie, som de vilde anvende paa Draining. Det var ikke alene Tilveiebringelsen af Kapitalen, som denne Tilladelse skulde hjælpe paa, men den skulde ogsaa fordele Byrden over en længere Arrække, (hvilket har en stor Betydning for Besiddere af Fideicommissgodser), idet Laantageren enten svarede en stedse-varende Rente eller ogsaa amortiserede Kapitalen i en længere Arrække.

Naar Staten først havde gjort disse Indrømmelser, forekom det ham, at Belgien afgav et meget godt Exempel paa, hvad der endvidere var at gjøre. Hvis Staten kunde gaa ind paa at engagere dygtige Teknikere, som bleve forpligtede til at tage Bopæl i Landets forskjellige Egne, vilde vist et stort Savn blive afhjulpet, idet nemlig de sidste Aar have godtgjort, at en stor Mængde Drainingsarbeider ikke udføres paa den hensigtsmæssigste Maade paa Grund af Mangel paa teknisk Hjælp. Og et saadant Offer maa anses for overkommeligt for Staten, da det tilmed er af den Natur, at det

snart igjen vil blive erstattet Samfundet; Drainingen er nemlig en Grundforbedring, som sætter os i Stand til at concurrere med Andre og til ganske anderledes at benytte vore Ræssourcer. Drainingen yder i det Hele taget saa meget, at det er fristende at gaae over til det Forslag at yde ligesrem Pengeassistance.

Han nærede Tvivl om, at vi kunne oprette Kreditsforeninger paa lignende Maade som Regjeringen i Frankrig har gjort; vi ville neppe faae vore Kapitalister til at anbringe deres Penge i Drainingsforetagender, dels fordi Kapitalerne hos os ere i det Hele mindre rigelige i Forhold til den Anvendelse, der er for dem, dels fordi den Sikkerhed, som Drainingen yder, ingenlunde kan sættes lig den, som Grund yder i første Prioritet.

Efterjom Drainingen er en Grundforbedring, der er underkastet en heel Deel Chance, ville Kapitalisterne neppe nøies med Sikkerhed i den Merevardi, Drainingen giver Eiendommen, og tilmed naar vi ikke udføre den sidste Tagation strax efter Arbeidets Udførelse, men først ved indtrædende Realisation; han formoder, at kun Staten vil være saa velvillig at yde Laan paa den Betingelse, eller i det mindste maatte Staten gaae foran og vise Veien. Laan fra Staten vilde maaskee navnlig i Jylland opfordre de større Jordbrugere til at draine; Bonden udfører sjældent Grundforbedringer uden at han er i Besiddelse af rede Penge.

Kunde vi gaae ud fra, at det kun var de større Jordbrugere, som vilde benytte Laanet, vilde Staten kunne indlade sig paa det uden at offre store Summer, og den vilde vel ogsaa, understøttet af en dygtig Bestyrelse, kunne nøies med den samme Sikkerhed som i Frankrig.

Skulde man gaae ind paa Englands Fremgangsmaade og lade Drainingslaanene gaae foran, kunde det maaskee svække Grundeidendommenes Kredit, og det vilde være høist uheldigt. Bedre var det derimod, om Staten kunde gaae ind paa Frank-

rigs Exempel, men først efterat man ad Lovgivningens Bei-
havde forsøgt at fremme Sagen.

Redacteur Møller-Holst. Det er ganske vist, at Drainingen er meget vigtig for Agerbruget; men det er en Grundforbedring, som for Kongerigets Bedkommende vilde lægge Beslag paa betydelige Kapitaler, hvis den skulde gennemføres fuldstændigt. Regner man i Kongeriget 460 $\square$ Mile Agerland, og at blot Halvparten deraf skal draines, da vil dertil, naar vi regne, at 3 Td. Td. draines for 100 Rdlr., medgaae henved 80 Millioner Rdlr., eller maaskee snarere 100 Millioner Rdlr., naar der tages Hensyn til den med Drainingen følgende fornødne Fordybning af Vandløbene, foruden at det Areal, som bliver at draine, vistnok vil udgjøre ikke lidet over Halvdelen af den dyrkede Jord. Det gjælder altsaa her om saa store Kapitaler, at der er al Grund for Staten til at understøtte Landvæsenet i Anskaffelsen og Anvendelsen af disse Summer. Hvor fordeelagtig en Grundforbedring Drainingen end maa ansees for, er det dog ikke umuligt, at Udførelsen af dette Arbejde kan blive Landmanden til Skade istedetfor Gavn, og dette rammer da ofte den yngre virksomme Mand, der seer Fordelene ved Drainingen og derfor anstrænger sig for at gennemføre den, men herved kun bereder sig forøgede Vanskeligheder, naar han ikke har en tilsvarende Driftskapital til sin Raadighed. For Saadanne vilde en lettet Udgang til Penge være en Velgjerning, men det er neppe nødvendigt at oprette private Selskaber dertil, ligesom der ogsaa neppe behøves lang Tid til at afdrage Laanet. Regjeringen vil her kunne komme Landvæsenet til Hjælp, selv uden umiddelbare Tilskud, derved at den tillader de Udgifter, som anvendes paa Drainingen at gaae forud for Prioriteter, forsaavidt de ere offentlige Midler; Kreditforeningerne kunne yde Laan indtil $\frac{2}{3}$ af Eiendommens Værdi; hvis Regjeringen bemyndiger dem at lade deres Penge træde tilbage for Drainingsudgifterne, vilde man i mange Tilfælde være hjulpen, og Exemplet fra

det Offentliges Side vilde da have en ikke ringe moralsk Indflydelse paa de private Prioritetsseiere.

Der er i Loven af 17. Jan. 1859 fra Regjeringens Side forsøgt paa at understøtte Drainingen ved under visse Betingelser at tilbyde Landvæsenet teknisk Hjælp. Men dette Tilbud kunde ikke være meget fristende for Landmanden, da en stræng Overholdelse af Betingelserne vilde i de fleste Tilfælde umuliggjøre Planen, og Pengebesparelsen ved den tekniske Hjælp, der høiest udgjør 4 % af Drainingsudgifterne, ikke kunne opveie den dermed følgende Uleilighed og Tab af Tid og endnu mindre Faren for Landmanden for at faae en Tekniker, der var ham ukjendt, eller til hvem han ikke havde Tillid. Hertil kommer, at det slet ikke er Landmandens Interesse, som Tilbudet gif ud paa, at see sine Naboer draine samtidig med sig, da Arbeidskraften herved nødvendigviis fordyres for ham.

Istedetfor at ansætte en fast Drainingsingenieur i hvert District, troer jeg, at Regjeringen hellere maatte autorisere de Teknikere, som meldte sig og erkjendtes at være kvalificerede dertil, uden Hensyn til Opholdsstedet. Herved vilde der gives Landmændene friere Valg, og Teknikerne vilde sandsynligviis ikke undlade at erhverve sig denne Autorisation, hvorved Opmærksomheden vilde henledes paa dem ogsaa hos de Besiddere, som vilde arbeide med egne Midler.

Det er en Selvfølge, at det vilde være Landvæsenet meget behageligt, om Staten stillede Kapitaler til dets Raadighed, men Spørgsmaalet er, om dette er nødvendigt, og om de ikke tilstrækkelig let vilde tilveiebringes, ved f. E. at bemyndige Creditforeningerne til at udstede Drainingsobligationer, aldeles uafhængige af deres andre Creditobligationer, og som let vilde bevare deres Værdi, naar de, som jeg forudsætter, gaae forud for de øvrige Prioriteter. Ogsaa med Hensyn til Bandlebene kunde der fra det Offentliges Side gøres en Deel.

Det hedder i den sidst udfomne Lov, at Vandvæsens-commissionen kan tilkalde technisk Hjælp, hvilket altsaa ogsaa forudsætter Muligheden af, at denne ogsaa kan undværes. Men uden den techniske Hjælp som Forarbejde maa Commissionens Arbejde som oftest være lidet tilfredsstillende, da den nødes til at godkjennde Vandløbet, naar der er meget store Forhindringer for Vandet, medens kun et Nivellement kan afgjøre, hvormeget et Vandløb kan og maa fordybes for at opfylde sin Bestemmelse; hertil kommer, at Tilveiebringelsen af et regelmæssigt Fald vilde spare betydelige Vedligeholdelsesudgifter. Det hertil fornødne techniske Arbejde behøver ikke, saaledes som det vist ofte befrægtes, at medføre betydelige Bekostninger, da det, hvor der ikke skal foretages Regulering af selve Vandløbet, vil være tilstrækkeligt at have en Profiltegning af Vandløbet med Angivelse af den Dybde, der skulde gives ved fast bestemte Punkter langs Vandløbet, et Arbejde, der formodentlig vil kunne udføres for 1 Sk. Favnen altsaa circa 40 Rdlr. Milen. Men hvor lidet betydelig denne Udgift er, vilde det Offentlige væsentligt kunne fremme Sagen, ved at tilbyde at overtage f. Ex. den halve Udgift, idet mindste indtil Nytten heraf blev mere almindelig erkjendt.

Kandidat Ring. I Anledning af, at den ærede næstsidste Taler fremhævede den Ubestemthed, der er tilstede i Henseende til Størrelsen af Sikkerheden for de franske Laan, maa jeg bemærke, at det netop er af Hensyn hertil, jeg har foreslaaet strax ved Taxation at ansætte Forbedringen til en bestemt, moderat Værdi. Er denne først bestemt, da yder Mereværdien samme Sikkerhed som selve Grundeiendommen, hvoraf den kommer til at udgjøre en vis Deel. Drainingskreditoren staaer ganske ved Siden af de andre Kreditorer; naar en Eiendom realiseres, tilkommer ham af Salgsbeløbet samme Part, som den ansatte Mereværdi udgjorde af den forbedrede Eiendoms hele Taxationsværdi.

Hvad den sidste ærede Taler angaaer, da maa jeg indvende, at hvis Laanene til Draining skulde gaae foran inde-

staaende offentlige Midler, da vilde de næsten ogsaa altid komme foran de private, som almindeligt ere de sidste. Derved kom man saa at sige til at følge Englands Exempel, og der vilde selvfølgelig være langt mere Grund til, at Krediten derved svækkedes, end hvis man kun tilstod Sikkerhed i den Part, som den frembragte Mereværdie udgjorde af den hele Værdi.

Der blev endvidere sagt, at man ikke behøvede at see saa meget hen til Pengenes Villighed som til deres Tilveiebringelse. At netop Villigheden er af yderste Vigtighed indsees let, naar man betænker, at der da kan bidrages mere til Amortisationen, og Krediten voger, eftersom Amortisationstiden kan gøres kortere.
